

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om at bringe rigsadvokatens cirkulære nr. 144 af 15. juli 1969 i overensstemmelse med gældende ret [af Inge Krogh m. fl.].

(Forslaget til folketingsbeslutning (nr. XXX) findes i tillæg A. sp. 1855, fremsættelsen i tidenden sp. 2286).

Forslaget sattes til forhandling.

Formanden:

De, der forlader salen, gør det forhåbentlig i nogenlunde stilhed.

Justitsministeren (*Nathalie Lind*):

Rigsadvokatens cirkulære af 15. juli 1969 blev udsendt samtidig med, at der i straffelovens § 191 blev indført en skærpet strafferamme på indtil 6 års fængsel for den groveste narkotikakriminalitet. Cirkulæret blev forelagt et folketingsudvalg, der behandlede straffelovens § 191, og er optrykt som bilag til folketingsudvalgets betænkning.

Cirkulæret er udtryk for den principielle holdning til den strafferetlige behandling af narkotikaproblemet, som regeringen og folketetinget fastlagde i 1969, og som blev bekræftet her i folketetinget i 1970—71. Hovedsynspunktet er, at forbrug af narkotika er et lægelig-socialt problem, ikke et problem, der er egnet til at løses gennem straf. Den politimæssige og den strafferetlige indsats må koncentrereres om at hindre importen og udbredelsen af stofferne, og i overensstemmelse med disse synspunkter giver rigsadvokatens cirkulære bl. a. anvisning om, at der i reglen ikke vil være anledning for politiet til at indlede undersøgelse med henblik på at pålægge strafansvar for en besiddelse, der udelukkende er til eget forbrug. Konstaterede tilfælde af forbrug bør normalt afgøres med en advarsel i forbindelse med, at stofferne søges konfiskeret. Politiet skal henvide den pågældende til behandling, hvis der skønnes at være anledning hertil.

De retningslinjer, der er givet i dette cirkulære, er — og jeg fristes til at sige: naturligvis — ikke i strid med loven om euforiserende stoffer fra 1955. Det fremgår af forarbejderne til 1955-loven, at hensigten med loven ikke var at kriminalisere brugen af euforiserende stoffer som sådan. Forbuddet

mod besiddelse er, som anført i cirkulæret, navnlig begrundet i retstekniske hensyn; en besiddelse vil ofte være indikation for en udbredelse, som ikke lader sig bevise.

Når det i det fremsatte forslag til folketingsbeslutning anføres, at cirkulæret skulle medføre, at retsforfølgning kun kan indledes, når der foreligger erhvervsmæssigt organiseret indsmugling eller handel med hash i et omfang, der overstiger 10—15 kg, ja, så må der simpelt hen foreligge en misforståelse af cirkulærets indhold. Det er — både efter cirkulæret og efter retspraksis — klart, at retsforfølgning vil blive indledt ved langt mindre mængder hash end 10—15 kg.

I en cirkulæreskrivelse, som rigsadvokatens udsendte i august 1971, og som på visse punkter uddyber og præciserer 1969-cirkulæret, er det oplyst, at Københavns politis uropatrolje normalt følger den praksis, at man ikke foretager videre efterforskning over for personer, der træffes med hashmængder, der ikke overstiger 5 g, når der i øvrigt ikke er grund til at tro, at den pågældende er forhandler. Har den pågældende større mængder på sig, vil der derimod blive indledt efterforskning, med henblik på om han må antages at være forhandler. Efter udsendelsen af rigsadvokatens cirkulæreskrivelse vil denne praksis også blive fulgt i andre politikredse.

Jeg ved ikke, hvordan misforståelsen er opstået, men de ord fra cirkulæret, der citeres i forslaget, vedrører ikke spørgsmålet om, hvornår retsforfølgning kan indledes, men noget helt andet; de vedrører spørgsmålet, om der skal rejses tiltale efter loven om euforiserende stoffer, hvor straffen kan gå op til fængsel i indtil 2 år, eller om der skal rejses tiltale efter straffelovens § 191, hvor straffen er fængsel i indtil 6 år.

Fru Inge Krogh har jo allerede tidligere over for mig rejst et spørgsmål, der berører det samme emne, og som jeg allerede nævnte i mit svar til fru Inge Krogh i januar måned i år, er det regeringens indstilling, at de principper for den politimæssige og strafferetlige indsats mod narkotikaproblemet, som har været fulgt, som jeg har refereret, siden 1969, fortsat bør fastholdes. De retshåndhævende myndigheders indsats på dette område må samles om at dæmme op for import og for udbredelsen, mens brugernes problemer må søges løst ad behandlings-

[Justitsministeren.]

vejen. Denne indstilling er også baggrunden for det lovforslag, jeg for nylig har fremsat her i tinget om forhøjelse af strafferammen efter straffelovens § 191 for de virkelig grove narkotikaforbrydelser til fængsel i indtil 10 år.

Tastesen (S):

Sammen med justitsministeren og de øvrige, der var medlemmer af folketingets narkotikaudvalg i 1969, har jeg et medansvar for rigsadvokatens cirkulære af 15. juli 1969. Da vi i 1969 gennemførte en udvidelse af strafferammen for narkotikakriminalitet fra 2 års fængsel til 6 års fængsel, forlangte det daværende folketingsudvalg en sikkerhed for, at der ikke skete en afsmitning ned efter imod brugergrupperne eller imod dem, som kun i mindre omfang overtrådte loven om euforiserende stoffer. Rigsadvokatcirkulæret blev den garanti, der blev givet folketinget. Dette cirkulære er udtryk for sund fornuft og bør derfor ikke ændres i mere restriktiv retning som foreslået af kristeligt folkeparti.

Forslagsstillerne angriber to afsnit i cirkulæret, men jeg vil dog gerne først sige, at beslutningsforslaget, som det er affattet, mere er udtryk for vildledning af folketinget end for vejledning af dets medlemmer. Justitsministeren var selv inde på det, men sagde det måske knap så stærkt. Rigsadvokatcirkulæret burde naturligvis have været med som bilag til det foreliggende forslag til folketingsbeslutning, så ville de folketingsmedlemmer, der ville gøre sig den ulejlighed at sammenligne, hvad der står i forslaget til folketingsbeslutning, med det, der står i rigsadvokatcirkulæret, opdage, at der her var tale om en misforståelse.

For det første vil forlagsstillerne have ændret den bestemmelse, hvorefter retsfulgning kun kan indledes, når der foreligger erhvervsmæssig og organiseret indsmugling af eller handel med hash i et omfang, der overstiger 10—15 kg, så bestemmelsen kommer i overensstemmelse med loven om

euforiserende stoffer fra 1955. Ja men bestemmelsen er jo, som justitsministeren også gav udtryk for det, i overensstemmelse med 1955-loven, hvorefter der kan idømmes straf med op til 2 års fængsel. Afgrænsningen drejer sig alene om, hvornår det er den strengere § 191 i straffeloven, der kan give op til 6 års fængsel, der skal tages i anvendelse.

For det andet hævder forlagsstillerne, at cirkulæret giver tilladelse til at være i besiddelse af hash til eget brug. Tværtimod. I cirkulæret står der:

„Findes nogen i ulovlig besiddelse af euforiserende stoffer, søges beholdningen beslaglagt og konfiskeret.“

Det, som cirkulæret giver udtryk for, er, at man skal undgå en strafforfølgelse over for dem, som er i besiddelse af euforiserende stoffer til eget brug. Jeg henviser til det, som justitsministeren citerede.

Hvis man vil ændre disse bestemmelser i mere restriktiv retning, hvad vil følgen så blive? For det første vil i tusindvis af unge, der normalt er tilpasset samfundet og passer deres daglige dont, men som en gang imellem — ganske vist ulovligt — ryger en pipe hash, blive strafforfulgt. Det synes jeg ikke politiet skal spille sine kræfter på. Der er vigtigere ting for politiet at foretage sig. For det andet er der den gruppe af unge, der har et afhængighedsforhold til de euforiserende stoffer af forskellig art. Ja, vi kan da gå over til anvendelsen af bødestraf i udvidet omfang, men man skal bare gøre sig klart, at pengene skal skaffes til bøden på en eller anden måde. Det drejer sig om en gruppe truede unge, som i så fald skal skaffe pengene ved kriminalitet eller anden form for asocial levevis.

Endelig er der den mulighed, at man kan sende dem i fængsel. I så fald vil de i hvert fald komme til at opfatte sig selv som forfulgte kriminelle, og dermed løser man ingen sociale problemer for de pågældendes vedkommende. Hvordan vil kristeligt folkeparti i det hele taget klare det øgede pres, der vil komme på fængselsvæsenet i så fald? Det kniber i høj grad med at skaffe plads under

[Tastesen.]

rimelige, menneskelige forhold i forvejen. Lad os i stedet for koncentrere vore kræfter om at hjælpe ungdomsnarkomanerne ud af deres truede situation ved at få behandlingsarbejdet til at fungere bedre.

Det kristelige forslag er så meget ude af takt med livets virkelige realiteter, at det klart bør afvises af folketinget. Jeg kan foreløbig afvise det på socialdemokratiets vegne.

Erlendsson (FP):

Det er næppe helt forkert, når det af overlæge B. Florian Sørensen er nævnt, at stofmisbrug i nogle af vore byer har bragt store kredse af unge mennesker ud i lediggang i et sådant omfang, at op imod halvdelen af socialhjælpen i visse byer går til unge under 25 år. Vi oplever epidemier af leverbetændelse og veneriske sygdomme og udbredelse af tidligere tiders fattigmandsplager: lus og fnat. Inden længe vil vi opleve ét narkodødsfald om ugen; jeg tror i virkeligheden, at tallet allerede er nået. Der er derfor god grund til nu at tage justitsministeriets cirkulære op til overvejelse og nyredigering.

Når cirkulæret fremkom i 1969, var det som en konsekvens af anklagemyndighedens opportunitetsprincip. I 1969 havde hashmisbrug allerede taget et sådant omfang, at cirkulæret var blevet en nødvendighed. 800 hashrygende deltagere i en beatconcert blokerede myndighedernes efterlevelse af lovens bogstav. Men man kunne have angrebet problemet fra en anden side. Man kunne under bødestraf have gjort sådanne koncertarrangører ansvarlige for koncertens forløb og for, at der ikke skabtes ydre omstændigheder, der fremmede hashforbruget, f. eks. gennem forbud mod at medføre madrasser, stearinlys o. lign. Myndighederne kunne have forlangt, at der skulle have været stole på gulvet ligesom ved andre musikalske arrangementer. Cirkulærets underkendelse af hashrygningens farlighed har i særlig grad været skæbnsvanger.

Derudover burde man nu se på cirkulærets afsnit om sanktioner. Jeg mener, at enhver åbenlys hashrygning offentligt og specielt i fjernsynet må føre til fremstilling for politiet. Det var f. eks. ikke harmløst, at Klaus Ribbjerg og Jesper Jensen m. fl. røg hash hos daværende undervisningsminister

K. Helveg Petersen i sommeren 1970, medbringende tv-reportere, da de protesterede imod, at bevillingen til et teater på Halmtorvet var blevet inddraget, fordi der i rigt mål blev indtaget narkotika af det ungdommelige publikum under forestillingen. En redaktør — jeg tror, det var fra Ebeltøft — sørgede for at anmelde sagen til politiet. Den blev afgjort med en advarsel fra daværende justitsminister Thestrup, skønt — eller „mens“, kan man måske sige — politiet havde ønsket bødestraf. Det var, mens Ribbjerg endnu var i kridthuset hos Ekstra Bladet.

Så er der advarsler. De har vist sig ikke at være nogen løsning. Politiet kan oplyse om personer, der har fået 10 og 20 advarsler — forgæves naturligvis.

Tilbud om ambulantly afvæjning modtages kun i ringe grad. I øvrigt har ambulantly afvæjning vist sig at være så godt som virningsløs.

Begrebet hash til eget forbrug tolkes sådan, at en person, på hvis krop man fandt 110 g hash, slap med en advarsel. Det var Ted Price, der i 1972 blev afsløret som stor morfinbaseforhandler og fik 4 års fængsel. Han flygtede i øvrigt fra fængslet, men blev senere tilfældigvis pågrebet af fængslets personale. Den overordentlig store liberalisering inden for fængselsvæsenet i de senere år har vist sig særdeles uhenigtsmæssig over for denne nye form for kriminalitet.

Ved en nyformulering af cirkulæret bør man alvorligt overveje, om det ikke nu er tidspunktet at indtage en utvetydig holdning over for dem, der heroiserer indtagelsen af hash og bagatelliserer hashens skadevirkning. Jeg har nævnt tv. Jeg kunne også nævne film og radio. Bøder må kunne bringes i anvendelse, og jeg mener, at man roligt kan gå ind for bøder af den størrelse, man opererede med over for bilister, der forbrød sig under oliekrisen ved at køre hurtigere, end handelsministeren tillod. Over for hashpåvirkede kunne man ligesom over for alkoholpåvirkede inddrage kørekort eller køretøj. Man kunne forbyde åbenlys udstilling af chillums og vandpiber, der altsammen kun er let maskerede, ulovlige ting, så man ikke hos børn og unge — og for den sags skyld ældre med — understøtter forestillingen om, at hashrygning er lovlig. Hvad mener man for øvrigt om huset Algar i fristaden Christi-

[Erlendsson.]

ania? En omskrivning af galar — et af de forbudte stoffer — en tydelig demonstration, ligesom for øvrigt det meste af, hvad den gamle kaserne i dag står for af samfundsnedbrydende virksomhed.

I cirkulæret kunne indbygges forebyggende foranstaltninger, for det første over for børn, der lever i hashmiljø, for det andet over for stofhandel på skolerne og for det tredje over for lediggængernes stofhandel.

Til de hårdest ramte stofmisbrugere gives i dag ofte fængselsstraf, uden at der træffes særlige foranstaltninger til at begrænse eller bekæmpe misbruget eller resocialisere den straffede, hverken under fængselsopholdet eller efter dette. Det er naturligvis ganske forkert. Skal et nyt cirkulære give en fortolkning af loven, må der naturligvis ske en ændring af dette forhold. Stofmisbrugere, der på grund af deres misbrug er kommet ud i kriminalitet, skal ikke idømmes almindelig straf, men undergives en behandling, som er rettet mod årsagen, ikke mod symptomet. Tidligere justitsminister K. Axel Nielsen har, så vidt jeg har forstået det, været inde på tanker som disse.

Cirkulæret er ikke tidssvarende, og der er langt flere problemer, end det ville være rimeligt at tage op her. De bør vente til en udvalgsbehandling, der bør være grundig, saglig og lidenskabsløs.

Kirsten Sparre Andersen (V):

Jeg kan ikke på venstres vegne give støtte til det forslag, som fru Inge Krogh her har fremsat på kristeligt folkepartis vegne. Da rigsadvokaten i 1969 udsendte sit cirkulære, skete der jo samtidig en udvidelse af strafferammen for de grovere narkotikaforbrydelser fra 2 til 6 år, og justitsministeren har i denne samling fremsat forslag om yderligere at stramme strafferammen for visse særlig grove narkotikaforbrydelser til op til 10 år.

Når der i kristeligt folkepartis forslag står, at der kun kan ske retsforfølgning, når der er tale om handel eller erhvervmæssig indsmugling i et omfang, der overstiger 10-15 kg hash, er det ikke, som justitsministeren allerede har gjort opmærksom på, i overensstemmelse med den cirkulæreskrivelse, som rigsadvokaten udsendte den 16. august

1971, hvor der bl. a. står, at formålet med lovgivning på narkotikaområdet er at hindre udbredelse af euforiserende stoffer, men ikke at kriminalisere forbruget. I samme cirkulæreskrivelse står, at hvis der er tale om større mængder end de allerede omtalte 5 g eller deromkring eller der er tale om andre stoffer end hash, så skrives der rapport til viderebehandling ved Københavns politis narkotikaafdeling. Hvis omstændighederne giver grundlag for mistanke om, at besidderen er forhandler, anholdes han.

I årene siden rigsadvokatens cirkulære, er der efter min mening — i modsætning til hr. Erlendssons — intet sket, der skaber grundlag for, at folketinget i dag skal tage et andet standpunkt, end det gjorde for 4 år siden. Det betragtes i dag lykkeligvis ikke mere som smart eller in at ryge hash, og rygningen er ikke udtryk for nogen poppet protestholdning, som dengang bl. a. kunne give sig så bizarre udslag, som hr. Erlendsson var inde på, at voksne mennesker røg hash på kulturministeriets trappe. Det er eksperter indtryk — reelle tal kan man i sagens natur ikke komme med — at antallet af nytillkomne hashbrugere er faldende, og at der ingen interesse er mere for dette stof hos de 12—15-årige. Denne indstilling deles af WHO, hvor man ikke mere tror på optrapningsteorien. De mennesker, der i dag er afhængige af hash, er de socialt og psykisk svage, ja, ikke sjældent psykiatriske tilfælde. Det er min overbevisning, at man intet positivt opnår ved yderligere at belaste deres situation ved også at kriminalisere dem. Men jeg håber, at vi i socialudvalget, hvor vi nu skal drøfte disse alvorlige problemer, kan finde frem til løsninger, der yderligere vil begrænse forbruget såvel af hash som af andre narkotiske stoffer.

Gudme (RV):

Det rigtigste i fru Inge Kroghs forslag til folketingsbeslutning er udgangspunktet. Det er jo rigtigt, at der kan være noget ubehageligt i at have et cirkulære, som med hensyn til virkningen af de lovregler, det knytter sine bestemmelser til, ligesom er ude af balance med selve lovtæksten. Det kan være stødende både for retsfølelsen i almindelighed og ens ordenssans i særdeleshed, at man i en lovtækt kan læse, at dette

[Gudme.]

ubetinget er strafbart, og derefter i et cirkulære kan se, at det med det strafbare ligesom er blevet noget fortyndet.

Men nu må det jo retfærdigvis siges, som også justitsministeren var inde på det, at det er en overdrivelse, når fru Inge Krogh vil gøre det til, at cirkulæret ikke er i overensstemmelse med gældende ret. Det er i overensstemmelse med gældende ret, men det siger, at man skal være tilbageholdende, når det drejer sig om at rejse tiltale i disse sager, at man i enkelte tilfælde og i almindelighed kan nøjes med advarsler og kun i gentagelsestilfælde skal benytte bødestraf, og så skal der i øvrigt undtagelsesfrit ske konfiskation, når man træffer de forbudte stoffer. Men erkendes må det jo, at det ikke er et cirkulære af den karakter, vi i almindelighed ville vente at finde i tilknytning til en lovbestemmelse, hvor der er en ubetinget strafferegulering for en bestemt handling, her altså at besidde narkotika.

Så er spørgsmålet: hvad er det da, der er forkert? Er det lovtæksten, der er uheldig, eller er det bekendtgørelsens udformning, der er det? Jeg tror, at et overvejende flertal i den danske befolkning synes, at det, som cirkulæret siger, i virkeligheden er det rigtige. Dette, at man skal træde med lempe, at man skal være tilbageholdende og i almindelighed nøjes med en advarsel og kun i grovere gentagelsestilfælde give bøde, stemmer nok med den almindelige opfattelse hos befolkningen, når det alene drejer sig om mennesker, der besidder narkotika, besidder hash for at bruge det. Jeg tror ikke, man ønsker dem straffet.

Derfor er det altså mere naturligt at sige: den lov, som vi i sin tid, senest i 1969, har skrevet, er den ikke for absolut? Er det ikke uheldigt, at vi har udformet lovreglen sådan, at vi uden undtagelse, uden at gøre forskel på de enkelte tilfælde siger, at den, der besidder forbudte stoffer, har begået en strafbar handling?

Som tidligere ordførere og ministeren var inde på det, er loven udformet sådan af bevis tekniske grunde, fordi det ikke er muligt at skelne imellem, om det er til forbrug eller til videresalg, man besidder disse stoffer.

Men jeg synes nok, at vi med dette forslag til beslutning som anledning i retsudvalget med ministeren kunne drøfte, om det ikke

var muligt at udforme denne lovtækt efter et lidt andet mønster end det, man i sin tid har valgt, sådan at man kunne individualisere lidt mere og måske tydeligere tilkendegive, hvad det er, man accepterer, og hvad det er, man anser for strafbart.

Jeg ved godt, den drøftelse har været tydeligere, og jeg ved godt, hr. Tastesen vil kunne vidne om, at hver gang denne drøftelse kommer i gang, kommer der en masse følelser i kog — hr. Tastesen kogte også selv lidt i dag — men alligevel vil jeg opfordre til, at vi prøver på at få denne drøftelse med ministeren. Kunne vi ikke skrive den lovtækt bedre og dermed bringe lovtæksten i overensstemmelse med cirkulæret, for det er faktisk det rigtige?

Hagen Hagensen (KF):

Jeg vil gerne begynde med at sige, at jeg har egentlig forståelse over for, at spørgsmålet er rejst, for som det allerede fremgår af tidligere ordføreres bemærkninger, kan der vel målt med den strenge juridiske alen siges at være en vis uoverensstemmelse mellem lovens tekst — loven om de euforiserende stoffer — og det cirkulære, som her foreligger til behandling.

Nu er forholdet vel det, at cirkulæret har en særlig forhistorie. Man har allerede været inde derpå, bl. a. justitsministeren gjorde bemærkninger om, hvordan det kom til verden under et folketingsudvalgs arbejde med forhøjelse af strafferammen for de grovere narkoforbrydelser, hvor man netop i den forbindelse gjorde det vel ret usædvanlige, at cirkulærets tekst blev forelagt i folketingsudvalget, og, så vidt jeg har forstået, på den måde, at der sådan set ikke kan røres ved dette cirkulære, uden at man på ny drøfter det i folketingsudvalget.

Men der kan godt være grund til at overveje forholdene, nu hvor der er gået en 5 års tid, siden man sidst kiggede på forholdene. Udgangspunktet må for mig at se være beskyttelsen af de svage, som det også hedder i bemærkningerne til dette forslag. Men spørgsmålet er, hvordan man bedst beskytter dem, og dér kan det da godt være, at der vil være uoverensstemmelse mellem forslagsstillerne og mig, der kan også være uoverensstemmelser inden for den gruppe, jeg tilhører, om, på hvilken måde man bedst vil kunne beskytte de svage. Gør man det

[Hagen Hagenson.]

bedst ved at stille nogle strafferammer op, som meget nemt kan føre til, at man skal pålægge bøder — en enkelt ordfører talte her for et øjeblik siden om bødesatser af forholdsvis høj størrelse — noget, som jeg er meget bange for, fordi jeg tror, det kan føre til, at man derved lokker de svage og ikke mindst de unge svage ud i en anden form for kriminalitet, der målt med den ordinære alen vil være af mindst lige så farlig art, måske endda værre end den, man taler om her.

Derfor er jeg ikke så sikker på, at straf egentlig er vejen. Jeg tror mere på, at man skal behandle, men at man også, som vi under en tidligere debat for kortere tid siden har nævnt, måske nok kommer til at behandle med en større fasthed end den, man hidtil har benyttet.

Formålet med lovgivning om disse forhold må være at ramme de hårde drenge, dem, der er mellemmand, dem, der er bagmand, dem, der viderebringer disse skadelige stoffer, og derfor er der også taget stilling til at forhøje strafferammerne for disse bagmands vedkommende. Lad os så håbe på, at det kan hjælpe noget, også i henseende til at hjælpe de svage, således at man ikke kommer frem med de skadelige stoffer.

Jeg tror, det ville være nyttigt, at man under udvalgsarbejdet fik oplyst, hvordan man i øvrige lande, måske navnlig de nordiske lande, ser på besiddelse af euforiserende stoffer, hvilke sanktioner man har derfor, og hvordan man har det med tiltalerejsning over for sådanne forhold. Jeg tror også, det ville være nyttigt, om man fik en oversigt over rigsadvokatens erfaringer fra den periode, der er gået. Det er jo således, at i henhold til cirkulæret skal sager, stort set alle, når de angår unge og førstegangsovertrædere, forelægges i hvert fald for statsadvokaterne og også for rigsadvokaten, og det må da være en ting, man også fortsat må se på, at i disse sager skal en ret høj anklagemyndighed tage stilling til, om der overhovedet skal rejses tiltale i sådanne sager; ellers får man vel ikke den ensartethed, der er tale om.

Må jeg til slut sige — og det er berørt af andre — at der i forslaget til beslutning naturligvis er en misforståelse, som er påpeget af justitsministeren, med hensyn til i hvilke tilfælde der vil blive rejst tiltale, og i hvilke

tilfælde man skal prøve på at gå frem med straffebestemmelser. Jeg kan henvise til cirkulærets ordlyd og de bemærkninger, øvrige ordførere har gjort.

Vi er rede til at se på forslaget og drøfte det i udvalget ud fra betragtningen om bedst muligt at hjælpe de svage.

Poul Boeg (CD):

Dette forslag har jo i hvert fald ikke fået nogen særlig positiv modtagelse, og jeg synes derfor, der kunne være grund til at begynde med at anerkende de klart gode og prisværdige motiver, der ligger bag ved det forslag, som her er fremsat af kristeligt folkeparti. Det er, som den forrige ordfører netop nævnte, begrundet med hensynet til de svage, og det må vel altid være sådan, at dette er et hensyn, som vi alle kan samles om som en målsætning.

Men som også andre har været inde på, går det jo ofte sådan, at man kan være enig om en målsætning uden altid at være enig om midlerne, og vi nærer over for dette forslag betænkeligheder, der ligger på linje med det, som også andre har været inde på.

Jeg tror, at dette forslag trods sine gode hensigter nok skyder noget over målet. Det er jo også, når der her i forslaget står, at det ifølge rigsadvokatens cirkulære er tilladt at besidde hash til eget forbrug, vel nok mere, end der kan holde for en juridisk analyse, for det, det drejer sig om, er, som vi har hørt, at man i en række tilfælde, hvor der er tale om eget forbrug og små tilfælde, ikke rejser nogen sag, men der sker jo dog bl. a. det, at der gives en advarsel. Der kan blive tale om straf i grovere gentagelsestilfælde, og der sker bl. a. og ikke mindst en beslaglæggelse og en konfiskation. Og allerede dette at man skrider til konfiskation, er jo dog for det første en vis sikkerhedsforanstaltning og for det andet i hvert fald noget, der beviser, at det stadig er noget, der betragtes som en strafbar handling; hvis det var lovligt, ville man jo da ikke skride til en konfiskation.

Må jeg endelig nævne, at der også i cirkulæret under afsnit II.A. tales om besiddelse i de tilfælde, hvor besiddelsen kan kombineres med en formodning om, at besiddelsen har udbredelse for øje. På dette punkt er der fuld overensstemmelse mellem cirkulæret og kristeligt folkepartis forslag, der taler

[Poul Boeg.]

om besiddelse til eget forbrug, men det rører altså ved dette retstekniske spørgsmål, som andre har været inde på.

Når vi fra centrum-demokraternes side stiller os tvivlende over for forslaget, er det navnlig ud fra den tankegang, som den radikale ordfører hr. Gudme gav udtryk for. Man kan nok påpege visse divergenser mellem loven og cirkulæret, men det centrale spørgsmål er jo i og for sig ikke så meget det formelle, som hvad der i realiteten må vurderes som værende det rigtige. Og dér tror vi, bl. a. på grund af de oplysninger, som vi i hvert fald har fået om nedadgående hashforbrug, og den tvivl, der er om, hvorvidt dette virkelig fører til, at man går over til anvendelse af hårde stoffer, at det i disse tilfælde har en rimelighed at fare med lempe, og at det nok rammer det, som gennemsnitlig også vil være befolkningens vurdering.

Men vi er naturligvis klar over, at der her foreligger et vigtigt ikke blot juridisk, men vel i endnu højere grad socialt-humant problem, som fortjener, at vi gør mest muligt ved det, og vi vil derfor meget gerne gå ind i et positivt og konstruktivt udvalgsarbejde, hvor vi ved fælles hjælp søger at finde den bedst mulige løsning på dette samfundsproblem.

Poul Dam (SF):

Jeg anser det ikke for muligt at gå ind i en seriøs debat på grundlag af dette forslag. Det er i den grad præget af misforståelser, at det ville skade den meget vigtige debat om hash og narkotika, som bør føres, og som desværre har fået dårlige vilkår her i folketinget, efter at vi nedlagde narkotikaudvalget for et par år siden.

Om forslaget her skal jeg i øvrigt sige, at selve titlen underer mig meget. Det er klart, at rigsadvokatens cirkulære er i overensstemmelse med gældende ret. Hvis det ikke var det, ville der være grund til at gøre ansvar gældende mod rigsadvokaten og mod de ministre, der har fungeret i den pågældende tid. Det måtte vel nærmest blive rigsretsanklage. Jeg går ud fra, at det ikke er det, der ligger i forslaget — det er ikke det, der er tænkt at ligge i forslaget, men det er faktisk det, der ligger der.

Vi kan, som man måske vil have forstået, ikke have noget at gøre med dette forslag.

Hanne Reintoft (DKP):

Vi kan sige til kristeligt folkeparti som til øvrige partier, der er enige med os om det, at vi selvfølgelig er indforstået med, at vi hurtigst muligt skal vores narkotikahandel til livs her i landet. Men vi sagde allerede, da vi for nylig diskuterede forslaget om at forhøje strafferammerne for den alvorlige narkotikakriminalitet, at vi var dybt betænkelige, fordi vi mente, at den lov, der var vigtigst i hele vores narkotikaproblem, var en lov om øgede behandlingsmuligheder, øget økonomisk støtte — og så i det hele taget en politisk linje, der øger tolerancen over for vores narkoofre, fordi de er meget hårdt ramt og har meget dårlige behandlingsmuligheder for øjeblikket.

Jeg må måske i den forbindelse sige til fremskridtspartiets ordfører, at al den megen snak om alle disse mange penge, de mennesker får, har ikke noget hold i virkeligheden. Vi har ikke mange mennesker på vores sociale budget, sådan som man ynder at fremstille det, der lever i sus og dus på socialhjælp. Af vores meget, meget store sociale budget bruger vi, jeg tror 221 mill. kr. i alt til at udbetale det, der hedder offentlig hjælp. Det er altså en lille gruppe mennesker, der får en ringe økonomisk assistance, og det andet er faktisk falsk propaganda over for befolkningen.

Jeg var meget bekymret, da vi diskuterede de forhøjede strafferammer, fordi vi vel alle sammen er bange for afsmitningen nedad. Efter første behandling af sagen har jeg talt med nogle beneficerede advokater og med flere af fængslernes forsorgsfolk, der siger, at de ikke alene aner, men allerede ret klart kan se konturerne af, at domstolene muligvis vil lade denné afsmitning foregå nedad, og også mellemhandlere og narkoofre måske får højere straffe.

Jeg ved, at vi fik et meget positivt tilsagn fra ministeren om at søge at undgå dette, men nu er det jo alle dage domstolene, der lægger denne praksis og ikke politikerne. Derfor synes jeg, det må belyses meget nøje i retsudvalget, om der virkelig er hold i, at vi får denne afsmitning, for det vil i så fald ændre vores indstilling også til det første forslag, ikke mindst fordi vi jo ved, at også på vores statshospitaler og i vores fængsler er der stadig væk narkotikaindsmugling, og vi ved, vi ikke har de store muligheder for

[Hanne Reintoft.]

endog på vores institutioner at afvæne vores narkoofre og vores narkokriminelle.

Når det er sagt, må jeg derfor sige til kristeligt folkeparti, at selv om vi er enige i den længere målsætning, kan vi ikke et øjeblik være enige i også for øjeblikket at inddrage det, man populært kalder småhandlende eller mellemhandlere, fordi vi mener, det vil øge denne tendens til afsmitning, og fordi vi mener, det er fantastisk svært at sondre mellem, hvornår man er kriminel med hensyn til forhandling, og hvornår man blot er et offer. Har man arbejdet lidt blandt narkotikaramte, ved man jo, at de ofte mellemhandler for overhovedet at skaffe sig selv stofferne, og jeg mener, vi får en meget u hensigtsmæssig sammenblanding af offer og den, der laver kriminaliteten, hvis vi indfører det, man her foreslår.

Vi er nødt til helt klart at kunne tilbyde behandlingsmuligheder for dem, der er ramt, før vi overhovedet tænker på at øge strafferammen endnu mere også for den mindre kriminalitet.

Bracher (KrF):

Nu siger ministeren, at der ikke er nogen modsætning mellem cirkulæret og loven, og det er nok muligt, at der ikke teknisk er det, men reelt er det nok alligevel sådan, at det cirkulære, som er kommet i 1969, ligesom er en åbning, der trods alt fører til en form for legalisering, og vi har jo også af flere ordførere her fået et indtryk af, at man er lidt tøvende eller lidt spørgende over for, om der nu er fuld overensstemmelse.

En sag er helt sikker, og det er, at hash er en ting, som har haft og fortsat har en stor skadelig virkning i vort land, og vi ved jo da alle sammen, at en stor, stor del unge i dag lider under følgerne af den første pipe hash. En meget stor skare unge er i dag ude af stand til at være inde i produktionen, hvor de egentlig skulle have deres plads, og dér mangler vi dem. I stedet for er de nu under social forsyning, og det koster samfundet mange penge. Så det var nok rimeligt, at man tog sagen op igen og måske fandt ud af, om ikke der på en eller anden måde kan stoppes for disse mange skadelige stoffer, som stadig væk kommer ind i vort land.

Der er sikkert ikke mange, der ikke har haft det ind på livet, og jeg kan da nævne,

at jeg selv har en ung mand i min familie, som 17 år gammel skulle prøve, hvad det var; mange siger jo, at det betyder ikke så meget med en pipe hash nu og da, men de aller-, allerfleste går jo videre, og han gik videre, og i dag, 6 år efter, er han i en sådan situation, at han er ude af stand til at fungere i det borgerlige samfund. Han er i en sådan situation, at samfundet skal sørge for ham måske hele livet igennem.

Da det sidste gang var fremme i en spørgetid, blev der sagt — det var hr. Ole Espersen, der fremhævede det — at man ikke måtte gå den personlige frihed for nær, og det er vel en af de ting, man fremhæver som et argument mod at imødegå disse narkotiske midler. Der var en ting, der interesserede mig, og det var, at hr. Ole Espersen på et senere tidspunkt — jeg beklager, at hr. Ole Espersen ikke er her — gik meget stærkt imod boksning og talte om at forhindre boksning, hvad der jo også var at fratage disse mennesker deres personlige frihed, men netop for at beskytte dem.

Det er jo det samme, der er tilfældet her: når man vil sætte ind over for dette, er det for at beskytte dem, det er ikke for at fratage de unge mennesker eller de store børn noget — for det er det jo også i visse tilfælde, jeg har personlig set hashhandlere stå ved skoleporten og tilbyde hash til skoleleverne, og der er mange, mange, mange tilfælde, hvor de sælger det til eleverne. Det, der skal skabes, er en beskyttelse for de unge, det er ikke fratagelse af deres personlige frihed. Men det er jo en ting, som i de senere år her i vort land har været stærkt fremme: en forkyndelse af frihedsevangeliet, alle skal have lov til at gøre akkurat hvad de vil, og det er årsagen til, at vi på mange områder er kommet ud i et uføre i vort land og på mange områder har mistet den arbejdskraft, som vi i dag savner.

Det er det, jeg vil kalde for misforstået frihed. Nu hørte vi justitsministeren sige, at det altså er til dels lovligt at have omkring 5 g hash på sig, at det i nogen grad er legaliseret, men der er da ingen, der kan være i tvivl om, at den, der har leveret det til den pågældende, har været ude i en ulovlig handling, forhandlingen er ulovlig, indførelsen er ulovlig, og det er altså så det sidste led i kæden, der får en vis form for lovlighed. Der er da i alt fald ingen, der tror, at

[Bracher.]

det er filantropi, der er tale om, når man tilbyder hash fra den ene til den anden.

Det er vort håb, at vi ved denne fremlæggelse kan få taget sagen op igen, og der er jo flere, der har tilkendegivet, at de gerne i udvalget vil se nærmere på det; det vil vi med stor tilfredshed se hen til.

Ib Christensen (DR):

Det er mit partis opfattelse, at der bør herske personlig frihed inden for den grænse, hvor man ikke krænker andre, men det er klart, at der her kan være et område, hvor man måske bør dispensere.

Mit parti vil derfor ikke vende sig imod, at man opretholder lovens forbud mod besiddelse af hash, men når det er sagt, må jeg tilføje at de retstekniske hensyn, der taler til fordel for, at denne lovbestemmelse opretholdes, jo nok må være det afgørende, og at det afgørende må være at komme udbredelsen af hash til livs.

Jeg synes derfor, at der for så vidt er god overensstemmelse mellem lovens hensigt og det cirkulære, som forslagsstillerne her gerne vil have ophævet. Der er overensstemmelse med lovens hensigt, men ikke med lovens tekst, og hr. Gudme var jo inde på, om man skulle overveje at ændre i lovteksten, således at man skabte overensstemmelse mellem cirkulæret og loven. Det er lidt vanskeligt at se umiddelbart, hvorledes det kunne lade sig gøre, for det er lidt vanskeligt at argumentere for, hvis man tænkte sig, at brug af hash blev tilladt, at det så skulle være forbudt at udbrede, forarbejde, producere og sælge hash.

Derfor må man vel nok opretholde det principielle forbud, men jeg er enig i det cirkulære, der er fra 1969, og den måde, det er blevet håndhævet på.

Hash er jo desværre så udbredt — selv om vi kan konstatere en glædelig stagnation og forhåbentlig nedadgående tal efterhånden — at det er mange, mange tusinde, snese af tusinde, det drejer sig om, der har prøvet hash, eller som lejlighedsvis ryger hash, men at der vel egentlig kun er ca. 5.000 egentlig hårde stofmisbrugere. Det er dette problem, som er det virkelig dybt alvorlige, og som man må komme til livs, og det er derom, politiets efterforskning skal koncentrere sig,

og ikke om den enkelte, der bruger hash i ny og næ eller er afhængig af hash.

Vi mener, at alkoholproblemet for så vidt er et langt alvorligere problem, kan man sige, med hundrede tusinder af alkoholister, men der er jo ingen, der drømmer om at forbyde alkohol, selv om alle ved, at alkoholmisbrug også i høj grad er helbredsnedbrydende.

Men det korte af det lange er, at vi tror mere på behandling fremfor straf, at over for den enkelte bruger, den enkelte misbruger af hash og lignende stoffer, gælder det om at satse på behandling, og at politiets anstrengelser bør koncentrere sig om forhandlerne og de store forhandlere.

Dermed kan jeg da kun erklære i forlængelse af, hvad jeg sagde ved førstebehandlingen af forslaget om forhøjelse af strafferammen for narkotikahandel, at vi som sagt ikke tror på, at straf er det rigtigste middel her, eller at høje straffe er tilstrækkelig afskrækkende, men at behandlingsvejen må være det rigtige. Vi kan derfor ikke støtte det foreliggende forslag.

Birgit Busk (U):

Hvad enten kristeligt folkeparti har gjort sig skyld i misforståelse eller ej med hensyn til det foreliggende forslag til folketingsbeslutning, er jeg glad for, at problemet er blevet taget op. Jeg er en af dem, der måske har nogle følelser med i det, og det kan godt være lidt svært at slippe følelserne, hvis man har dem med i den sag. Men som sagt, jeg er glad for, at man igen vil se på problemet.

Der er for mig ingen tvivl om, at hash er til skade for børn og unge. Ganske vist hører man i tide og utide, at hash faktisk er mindre farligt end spiritus, men det er dog en kendsgerning, at de tusinder af unge mennesker, der i dag går rundt som vrage på grund af narkotikamisbrug, så at sige alle er begyndt med det, som de selvbestaltede såkaldte eksperter kalder en uskyldig pipe hash. De folk, der virkelig har arbejdet med dette problem — jeg kan her henvise til f. eks. tidligere professor, dr. med Lock Halvorsen — er alle enige om de nedbrydende virkninger, som hash har også socialt eller samfundsmæssigt. Vi behøver såmænd ikke at gå langt for at få beviserne, man kan

[Birgit Busk.]

bare se på Christiania i almindelighed og på Børnemagt derude i særdeleshed. Der er hash i bunkevis, og så længe der er det og de ældre er villige til at dele ud af det, så synes børn på 12-13 år naturligvis ikke, at der er grund til hverken at gå i skole eller gå hjem; det er spændende, fordi det er forbudt.

Hash og hårde stoffer skal søges i samme miljø, og da forhandlerne naturligvis er interesserede i en stabil kundekreds, er de mægtig på mærkerne med at give gratis vareprøver, indtil det 12-13-årige barns krop skrider på narkotika. Så er der lukket for kreditten, men eftersom der skal skaffes penge, er man nødt til at gå andre veje, og det vil på godt dansk sige nødt til at blive kriminelt. Lock Halvorsen, som jeg før nævnte, var indtil i år læge på Vestre Fængsel. Han har talt med de unge kriminelle narkomaner, og han har — det ved jeg — spurgt dem alle: hvordan startede det? Svaret har hver gang været: hash, fordi det var så let at få fat i.

Derfor finder jeg, at man her i salen bør støtte kristeligt folkeparti og hjælpe med til, at problemet, som nu er blevet taget op, bliver grundigt behandlet i et udvalg.

Jeg er imidlertid udmærket klar over, at det her omtalte cirkulære er kommet, fordi det ville være en uoverkommelig opgave for politiet at skride ind, hver gang det finder en klump hash. Men så kan man jo spørge, om der ikke ved samme lejlighed burde gøres noget for at lette politiets arbejde. Jeg mener det, og mit parti, de uafhængige, mener det.

Ordføreren for forslagsstillerne (Inge Krogh) (KrF):

Jeg må takke for den ret positive modtagelse, forslaget har fået. Der er flere, der har sagt, at man gerne vil arbejde med det i retsudvalget, og jeg ser med glæde, at der blandt ordførerne er to jurister, som ikke finder, der er overensstemmelse mellem loven og cirkulæret. Jeg må sige, jeg kan ikke se, der er overensstemmelse mellem loven og

cirkulæret. Det står ganske klart i loven, at hash, herba cannabis indicae, ikke må findes her i landet, og der står i cirkulæret, at der ikke må skrives ind, når man regner med, at det er til eget forbrug af euforiserende stof, og at man først bør gribe ind, når det drejer sig om meget store mængder hash.

Jeg tror, vi må holde på, at hash er et af de farligste stoffer i verden. Hr. Tastesen talte noget om, at dette var et kristeligt forslag. Det er ikke noget kristeligt forslag, men det er et forslag, som vi har fremsat ud fra vort ansvar over for vort medmenneske, og specielt over for vore unge.

Det er et af de farligste stoffer, måske farligere end de hårde stoffer, fordi det ved indtagelsen virker delvis hallucinerende og forandrer psyken og forandrer koncentrationssevnen; i denne tilstand kan man begå forfærdelig mange ting, og man bliver passiv og glider alt for let ud af samfundet, og ved lang tids brug sker der en atrofi eller et svind af hjernen, psyken forandres varigt, mennesket bliver følelsesmæssigt forfladiget og når aldrig det stade, det har haft før.

Cirkulæret bevirker, at politiet står magtesløst over for forhandlere af hash. Jeg har talt med en politikommissær her i København, og jeg har talt med folk i forældreforeninger, og de fortæller, at det er en almindelig trafik, at forhandlere står på et gadehjørne, de har kun ganske lidt hash på sig, sådan at man kunne tænke sig, det var til eget forbrug. De, der vil købe, køber så hos forhandleren, og så henter de hashen på trappegange, i elektricitetsmalere og andre steder, dér ligger det gemt, og derved er altå politiets arbejde vanskeliggjort. Det samme gælder i tog, når man f. eks. transporterer hash fra København ud til provinsen.

Jeg er ganske enig i, at behandling og oplysning er meget vigtig i denne sag, men hvordan kan en lærer f. eks. oplyse om hashens farlighed med virkelig vægt, når det samtidig er tilladt at besidde det, og når underviseren måske selv ryger det?

Fru Kirsten Sparre Andersen sagde, at det ikke mere var in at ryge hash, men jeg

[Inge Krogh.]

tror dog stadig, det finder sted i meget stor grad, også blandt behandlere. For ikke så forfærdelig længe siden var jeg hos den såkaldte socialgruppe i Christiania, hvor de, der var behandlere, de, der skulle hjælpe de andre, sad og røg hash. Sidste søndag besøgte jeg et center, jeg talte kun med to af behandlerne, og den ene bar meget stærkt præg af at have røget hash.

Jeg tror ikke heller, som der blev sagt, at det er på tilbagegang med hashrygning. Jeg mener, de sidste 5-6 år, vi har haft problemet herinde, har vi ustandselig kunnet læse også udtalt af kompetente personer i aviserne, at nu var stofmisbruget faldet.

Jeg tror, at det er et ønske i befolkningen, at loven skal overholdes. Jeg fik forleden godt 7.000 underskrifter med anmodning om, at loven og cirkulæret skulle bringes i overensstemmelse med hinanden, og der var i forvejen sendt 18.000 underskrifter, som ligger i Christiansborgs arkiv.

Vi taler nu meget om de dødsfald, der opleves blandt de unge, der har brugt narkotika gennem mange år. Hvad er der så at gøre? Jeg tror, det vigtigste er, at man griber om ondets rod og overholder, at det må være forbudt at besidde hash. Det, at det er ulovligt, vil betyde, at vores tolerance over for stofmisbrug bliver mindre, at befolkningens holdning forandres, og at den smitte, som kan brede sig fra de såkaldt højere sociale grupper til andre, ophører.

Tønnesen (CD):

Det er ulovligt at være i besiddelse af hash, og det har cirkulæret efter min opfattelse heller ikke slået hul på. Cirkulæret må efter min opfattelse være i fuld overensstemmelse med gældende lovgivning, for der må være en mulighed for i den situation, som opstod her i landet for ca. 7 år siden, at der kan foretages et skøn. Det er en god ting for politiet at kunne arbejde ud fra et skøn. I dette tilfælde tilsiger cirkulæret politiet, anklagemyndigheden, at her kan der udøves et skøn, for man må endelig ikke glemme, at cirkulæret kan ikke alene være kommet af hensyn til de svage, cirkulæret er også kommet af hensyn til de nysgerrige.

Vi er mange, der har børn — børn, som netop var i den farlige aldersgruppe — der er klar over, at i en vis tid var der i dette

land en stor tilbøjelighed til at sige blandt de unge: her er noget, vi også skal prøve — og det var af nysgerrighed. Jeg tror, at bag cirkulæret og bag de intentioner, der ligger i cirkulæret, som måske ikke engang er rigsadvokatens eget, men som han er kommet med på grundlag af rådgivning fra folketingets retsudvalg, ligger den tanke: hvorfor skal vi ramme de mennesker, som ikke er kriminelle, og som aldrig nogen sinde senere vil blive kriminelt belastet? Vi må kunne nøjes med i sådanne tilfælde alene at beslaglægge de 5 eller 10 g hash, vedkommende er i besiddelse af, og så i øvrigt give ham eller hende, dette unge menneske, en advarsel med på vejen. De fleste af de unge mennesker, der er vokset op i denne farlige tid, og som har fået en sådan advarsel, dem har den virket på.

Det farlige — det er jo sådan set ikke det, vi diskuterer i dag, men man er kommet lidt ind på det her oppe fra talerstolen — er det, man kalder de hårde stoffer. De hårde stoffer er farlige. Det er da givet, — det kan en læge naturligvis udtale sig om — at hash også kan være farligt, hvis hash bliver noget, man vanemæssigt skal bruge konstant og hele tiden, men det er for langt de flestes vedkommende en vane, for langt de flestes vedkommende har man skullet prøve den pibe en eller to gange, og så er de vist blevet færdige, tror jeg nok, i hvert fald efter at de har fået den anden gang, for så kommer de syge hjem og ligger i sengen, som om de er pladderfulde og berusede. Og så har de ikke mere særlig lyst til at befatte sig med det stof, som hedder hash, så holder de sig fra det, og så holder de sig i øvrigt også fra de stærkere stoffer.

Men de stærkere stoffer er det farlige, og dér vil det, som er rejst her, måske delvis på en misforståelse, nok give anledning til overvejelser i retsudvalget.

Jeg vil gerne sige, at det er rigtigt, som justitsministeren anførte heroppefra: et af de væsentligste og vigtigste led med hensyn til bekæmpelsen af disse væmmelige stoffer, vi har kendt i så kort tid her i landet, må være at forhindre, at stofferne overhovedet kommer frem. Da bør folketinget — det synes jeg jeg har grund til at sige — forstå, at det arbejde, som er så nyt, at der ikke findes et menneske her i landet, der kan udgive sig for specialist, det arbejde at be-

[Tønnesen.]

kæmpe udbredelsen af stofferne er så vanskeligt, at de mennesker, der går ud for at forhindre og forsøge på at forhindre, at stofferne udbredes, de løber hver for sig, når de skal gå deres ærinde, samfundets ærinde — deres ærinde er også samfundets ærinde — en personlig risiko. De får jo med den farligste flok af forbrydere overhovedet, der findes, at gøre, og disse forbrydere har nogle fantastisk dygtige mennesker bag sig, som kan rådgive dem om, hvordan man skal bære sig ad, hvad man skal sige, og navnlig hvad man ikke skal sige.

Jeg synes, det er ganske glimrende, at problemet rejses, og jeg synes også, det er glimrende, at vi kan få det til debat i retsudvalget. Men jeg tror nok, man skal stå på, at man må forstå, lige netop hvad hash er, og skelne imellem hash og alle de andre modbydelige stoffer, om hvilke, jeg kan ikke huske hvem det var der sagde, at de begrænser sig til en kreds af ca. 5.000 mennesker her i landet eller noget i den retning. Jeg ved ikke, hvor man har tallet fra, det kan også godt være 10.000, og det kan måske være 12.000. Jeg tror ikke, man har noget nøjagtigt tal for, hvor mange det drejer sig om.

Formanden:

Taletiden er udløbet.

Tønnesen:

Undskyld. Så vil jeg da godt lige sige til hr. Tastesen, at med hensyn til dette med at skaffe pengene til at leve for kunne de mennesker, som er inde på, at nu vil de til at købe hash, i stedet for sige til sig selv: vi sparer pengene til hash, og så bruger vi dem til noget andet, vi bruger dem ikke til bøder, vi bruger dem til at leve af.

Inger Stilling Pedersen (KrF):

Det er ikke, fordi jeg skal sige så mange ord i denne debat, men jeg er helt klar over, at cirkulæret er udsendt i de bedste hensigter. Jeg har også talt med en mor, som var fremme med noget af det, som blev sagt lige før. Men vi må heller ikke være så blåøjede, at vi tror, cirkulæret bliver overholdt sådan, som det var hensigten med det. Unge kan godt få den fornemmelse, at det er ligesom lidt lovligt at være i besiddelse af hash, og sker det så, at nogen, som vi måske alle sammen kender, netop bare prøver, fordi én

„lovligt“ havde det på sig, ja, så er vi faktisk medskyldige i det.

Det, der undrer mig noget, er, at vi i så høj grad herhjemme i den såkaldte friheds navn prøver på at afkriminalisere snart sagt alle ting. Det er jo en ting, der er forkert, og det må vi slå fast også over for de unge og så prøve på at hjælpe dem, slet ikke straffe dem hverken med bøder eller andet, men prøve på at få dem til at forstå, også at politiet har mulighed for at hjælpe de unge, vi træffer, så vi ikke gør os skyld i det, som de unge måske engang vil bebrejde os: at vi var så tolerante over for dem.

Chr. Christensen (KrF):

Det, der får mig til at tage ordet i denne debat, er en bemærkning fra hr. Poul Dam; den lød noget i retning af, at hr. Poul Dam ikke kunne gå ind i en seriøs debat angående dette forslag.

Det er for mig ganske uforståeligt og beklageligt, at der i folketinget er partier, som ikke kan gå ind i en seriøs debat om forslag, der drejer sig om liv og død for vore unge, for så alvorligt er problemet jo.

Så blev det sagt fra hr. Poul Boegs side, at vi nok gør klogt i at fare med lempe. Jeg er meget bange for, at en del af årsagen til, at dette stof er blevet en sådan svøbe, er, at de, der skulle vejlede og råde vore unge, ikke klart har markeret sig over for farligheden af dette stof. Jeg tror, at folketinget ved klart at tage afstand fra dette stof og ved klart at markere sig med hensyn til dette forslag kunne vejlede og hjælpe vore unge i den rigtige retning, så de forstod, hvor farligt stoffet egentlig er.

Fra kristeligt folkepartis side har man aldrig drømt om, at vi skulle undlade at ramme stofforhandlerne først og fremmest — det mener vi stadig væk er meget væsentligt og centralt — men vi havde heller aldrig drømt om, at vi skulle undlade at hjælpe dem, der er blevet ramt. Det, vores forslag skulle hjælpe til, er, at de, der står svagt i vort samfund over for dette her, yderligere kan få en hjælp, og dér tror jeg at vores højtærede justitsminister og folketinget har en væsentlig opgave at røgte.

Justitsministeren (Nathalie Lind):

Må jeg begynde med det sidste, hr. Chr. Christensen sagde.

[Justitsministeren.]

Jeg tror, det er rigtigt, at folketinget har en væsentlig opgave i at komme narkotika-problemet, hvis alvor jeg ikke et sekund underkender, til livs. Jeg har også visse opgaver i denne forbindelse, men jeg tror ikke, det udelukkende er justitsministeriet, dette vedrører, jeg tror, som jeg sagde før, det drejer sig om den behandlingsmæssige side af sagen.

Det vil jeg egentlig gerne tage udgangspunkt i for ikke mindst forslagsstillerne — og jeg tror og er overbevist om i den bedste hensigt og den bedste mening — taler jo om betydningen af, at vi sætter ind. Fru Inger Stilling Pedersen var inde på, at cirkulæret skulle overholdes men samtidig blev der sagt, at man ikke skulle straffe med bøder. Ja men hvad er det så, man vil? Det blev også sagt fra fru Inge Kroghs side at man gerne vil behandle. Jeg synes, at selve narkotika-problemet kræver den dybeste alvor, skal behandles med den dybeste alvor, men det, dette forslag går på, det er ikke så klart udtrykt — må jo være noget med en stærkere indsats politimæssigt, siden det er rettet til justitsministeren, med henblik på bøder antagelig, for det er jo ikke rigtigt, hvis man tror, det er lovligt at besidde hash. Det er det ikke. En advarsel er også en strafferetlig sanktion. Altså kan følgen kun være, at man ønsker, der i videre omfang skal idømmes bøder. Jeg synes, det er noget, man har brug for at få klarlagt for at forstå hele meningen med forslaget.

Må jeg så ikke — jeg skal ikke gå ind i en lang debat, der er andre emner, der skal behandles i eftermiddag — have lov til at udrydde en anden misforståelse. Jeg har prøvet at få det frem — af tidsmæssige grunde har jeg ikke nået det — men jeg er ret overbevist om, at jeg har ret i følgende: det var, da jeg selv for år tilbage var socialminister, at der blev udsendt et cirkulære om, at hvis personalet inden for det område, jeg havde med at gøre, inden for sociale institutioner, brugte hash, ville det medføre bortvisning. Jeg kan overrække fru Inge Krogh dette cirkulære, men jeg synes ikke, det skal stå uimodsagt. Man kan jo ikke have at netop den, der har en forpligtelse over for unge begår noget, som er ulovligt, og som altså kan medføre, at der gives en advarsel. Jeg mener bestemt, at reaktionen

var, at man i givet fald kunne risikere bortvisning, og det var noget der ikke kom så forfærdelig længe efter, at dette cirkulære fra rigsadvokaten blev udfærdiget i retsudvalget. Indholdet af det er fuldstændig rigtigt: der var en reaktion over for den, der havde med unge at gøre; jeg har ikke haft direkte at gøre med folkeskolen eller andre ting.

Fru Inge Krogh nævner, at hun i en socialgruppe i Christiania har set behandlerne ryge hash. Christiania blev jo af den tidligere regering betegnet som et socialt eksperiment, og fru Inge Krogh ved udmærket, at vi måtte vedgå arv og gæld, men i øvrigt ikke ville acceptere, at det var et socialt eksperiment, og jeg vil gerne sige, at de regler, man dér har vedtaget, har desværre heller ikke på dette punkt noget at gøre med samfundets officielle holdning; den er, som jeg nævnede her, at det har ikke været accepteret, heller ikke af den regering, hvorunder 1969-cirkulæret blev udfærdiget, at det var lovligt, at lærere kunne tillade sig at ryge hash. Med lærere mener jeg altså i snævrere forstand lærere inden for børne- og ungdomsforsorgen, men jeg er overbevist om, at det også gælder inden for folkeskolen.

Vi ved, der kommer en debat, det er jo aftalt allerede for nogen tid siden, i folketingets socialudvalg. Jeg er selv kaldt til samråd dér angående det problem, som vel er meget alvorligere end at besidde 5 g hash, for det er jo kun det, dette forslag egentlig handler om, nemlig den, der selv besidder 5 g hash; den, der har mere end det, eller den, der gør det gentagne gange, får i forvejen en bøde.

Jeg synes, det er meget vigtigere, at man får en debat i folketingets socialudvalg om narkotika-problematikken og ikke mindst om den dybt alvorlige side af det: problemerne i øjeblikket inden for forsorgen, inden for fængselsforsorgen; dér er også, det ved vi, store vanskeligheder, som både politiet og forsorgsdirektoratet har med alvorligt kriminelle, der fortsat har kontakter med disse kredse. Det er meget vigtigt, at vi samtidig i retsudvalget får taget dette op hurtigst muligt, og jeg håber, udvalget inden alt for længe vil have afsluttet sine overvejelser og sætte ind mod forhandlerne, mod den grove narkotikakriminalitet.

[Justitsministeren.]

Men med lige så megen alvor, jeg ser på spørgsmålet, lige så gerne ville jeg have klarhed over, hvilke regler, hvilke stramminger det egentlig er, kristeligt folkeparti på det retslige område ønsker.

Endelig vil jeg blot til hr. Gudme sige: man kan diskutere det spørgsmål, der blev rejst om den formelle juridiske vurdering, men realiteten er vel nok, at det var, som hr. Gudme også selv sagde, bevistekniske hensyn, der gjorde, at man valgte den udvej. Vi skulle meget nødig ud fra formelle juridiske betragtninger nå til at sige, at vi ikke kan acceptere den nuværende tilstand, fordi vi ikke vil ramme — og vi var jo enige i realiteten — den, der blot besidder hash, hvis det så betyder, at man herved lukker en dør til at finde frem til forhandlerne.

Formanden:

Vi går derefter over til anden omgang, hvor taletiden egentlig er 2½ minut, men jeg skal være large og sige: taletid i indtil 3 minutter.

Tastesen (S):

Jeg skal også forsøge på at være large og holde mig til forholdsvis korte bemærkninger.

Først til hr. Erlendsson: elendighedsbeskrivelsen kan være rigtig, men elendigheden bekæmpes nu engang bedst gennem forebyggelse og behandling fremfor gennem restriktive straffemetoder. Det, vi må arbejde på, er at få disse amsungdomscentre plus det københavnske system i behandlingsarbejdet op at stå på benene, så der bliver et virkelig effektivt behandlingsarbejde, og dér kan vi alle sammen gøre en del ved at presse på kommunalpolitikkerne ud over landet.

I øvrigt vil jeg tro, at elendigheden netop ville opstå, sådan som hr. Erlendsson beskrev den, hvis den socialpolitiske holdning, som jeg har oplevet i fremskridtspartiets program, blev virkelighed i dagens Danmark. Noget af denne form for socialpolitik har man i andre lande i verden, og dér har man netop denne elendighed i stort omfang, som hr. Erlendsson beskrev i sin tales begyndelse.

Så må jeg sige om hashdiskussionen, først til hr. Tønnesen: nu er der et par jurister,

[Tastesen.]

der har fået ros for at gøre opmærksom på nogle forhold, og det er i sin orden, men jeg synes, det var et godt indlæg, hr. Tønnesen kom med. Jeg synes, det gav udtryk for, hvordan den praktiske politimand så på problemet, og jeg kan tilslutte mig de synspunkter, hr. Tønnesen kom med, i fuld udstrækning.

Så kan vi glæde os over, at hashbrugen synes at være aftagende, i hvert fald stagnerende. Ingen skal være i tvivl om, at misbrug af hash givetvis er skadeligt, ligesom misbrug, hvis man på recept får anvist for mange tabletter fra lægen, kan være skadeligt, ja, ligesom misbrug af alkohol kan være skadeligt. Men når hr. Bracher siger, de aller-allerfleste går videre til hårde stoffer, når de har fået deres første pibe hash, så er dette konkret forkert, for i så fald ville vi have haft 100.000 unge mennesker, der havde været misbrugere af hårde stoffer i dag, og den situation er vi jo dog heldigvis ikke i.

Så må jeg sige om den bemærkning, som fru Inge Krogh kom med om Christiania-gruppen, at det er jo ikke officielle behandlere, de er ikke betalt af det offentlige, det er et frivilligt eksperiment, hvor man vel kan sidestille behandlerne på den ene side med dem, der bliver behandlet på den anden side. Om de får et godt resultat ud af det, skal jeg ikke bedømme her, men man kan ikke stille Christiania-gruppen op som eksempel på nogen, der er ansat af det offentlige og ryger hash samtidig med, at de er ude i et behandlingsarbejde med de truede unge.

I øvrigt vil jeg give tilslutning til, at vi behandler dette forslag både i retsudvalget og for så vidt også i socialudvalget, hvor hele denne debat vil gå videre.

Erlendsson (FP):

Hr. Tastesen henvendte nogle bemærkninger til mig om, at elendighed ikke skulle bekæmpes med straf. Hvis socialdemokratiets ordfører havde hørt efter, hvad jeg sagde, ville han også have opfattet, at det talte jeg, overhovedet ikke om. Jeg talte om, at hashmisbrug medførte elendighed, som gav sig udslag bl. a. i disse fattigmandssymptomer, som vi tidligere kendte: lus og fnat og veneriske sygdomme. Jeg talte i det

[Erlendsson.]

hele taget meget lidt om straf og slet ikke om straf for dem, som besad hash, på anden måde, end at hvis de var hashpåvirkede, kunne man eventuelt bruge de samme metoder over for dem, som man bruger over for alkoholpåvirkede: inddrage deres kørekort, eller for dem, som har køretøjer, men ingen kørekort, eventuelt inddrage deres køretøjer. Det ville være en forholdsregel, som ville være gavnlig både for samfundet og for den enkelte person, idet den straf eller den foranstaltning, der skal være tale om, naturligvis skal have behandlingsmæssig effekt, når det drejer sig om kriminalitet, der er en følge af hashmisbrug eller misbrug af hårde stoffer.

Jeg er ganske enig med justitsministeren i, at vi her står over for et lægeligt og socialt problem, og i min tale tror jeg også jeg har givet udtryk for, at det, vi skal have indbygget i cirkulæret, er større behandlingseffekt over for de narkoramte, større behandlingseffekt over for dem, som er truet med at blive narkoramte.

Kirsten Sparre Andersen (V):

Fru Inge Krogh og jeg er ikke på nogen måde uenige i, at det er ulykkeligt, når unge er afhængige af hash, men vi er stadig ikke enige i, hvordan man bedst kommer et sådant forbrug til livs. Jeg vil gerne gentage, at jeg ikke mener, man opnår noget ved at kriminalisere disse ofte meget svage grupper, og jeg tror egentlig, at de socialt svage, jeg nævnedes før, netop kunne være denne svage gruppe og også kunne findes mellem behandlere i Christiania. Så tror jeg i øvrigt, vi kan diskutere videre i social- og retsudvalg.

Poul Boeg (CD):

Hr. Chr. Christensen var skuffet over det udtryk, jeg havde brugt — jeg sagde, at vi mente, man her burde fare med lempe — og derfor vil jeg gerne lige præcisere, hvad jeg har ment med dette udtryk.

Jeg lagde netop vægt på i mit indlæg at udtale mig klart positivt anerkendende både over for de meget smukke motiver bag ved kristeligt folkepartis initiativ og over for den målsætning, der her er tale om. Jeg sagde også, at vi ville gå ind i et konstruktivt og positivt udvalgsarbejde. Der lå altså i

denne vending intet som helst i retning af, at vi vil lægge hænderne i skødet, eller at vi ikke har forståelse for dette problems humane og samfundsmæssige betydning.

Men forholdet er det, som justitsministeren påpegede, og som jeg også var inde på, at når der eksempelvis gives en advarsel, så er en advarsel jo også en straffemæssig sanktion, og det er altså måske et spørgsmål om nuanceforskelle mere end om en principiel forskel: hvor streng mener man at man bør være?

Så talte hr. Chr. Christensen, så vidt jeg forstod ham, lidt i samme sammenhæng om dette med betydningen af at hjælpe og vejlede de unge. Jamen det er vi da 100 pct. enige om, men jeg synes, debatten viser, at et af de punkter, hvor der kan komme forskelle frem i vurderingen netop er dette: skal man gå frem via strafferetlige sanktioner eller i hvert fald lægge hovedvægten på dem, eller skal man snarere lægge vægt på behandlingsmetoder? Det er som sagt noget, vi kan se på under en udvalgsdrøftelse.

Det kan da godt være, at der er steder, hvor man kunne skærpe dette cirkulære. For blot at tage et enkelt eksempel, som jeg har hæftet mig ved, vil jeg pege på dette, at man jo kun giver en advarsel, og at der også i gentagelsestilfælde er mulighed for at nøjes med en advarsel, medmindre man ligefrem kommer til det, som cirkulæret betegner som grovere gentagelsestilfælde; det kunne jo eksempelvis være, at man dér burde sætte ind med noget mere.

Det er enkeltheder vi kan se på senere, men det udtryk, jeg brugte, betyder altså ikke antydningssvis, at vi ikke har fuld forståelse for problemets betydning og i en eller anden form gerne vil medvirke til den bedst mulige ordening.

Inger Stilling Pedersen (KrF):

Det, jeg mente, var — nu skal jeg sige det meget klart — at det efterhånden bliver sådan, at folk fortolker det således, at det er lovligt at besidde hash, så de tager meget let på det. Og når jeg taler om, at der ikke skal idømmes bøder, så tænker jeg på de helt unge, som kommer i konflikt med loven. De får jo i forvejen ikke bøder, men jeg mener, man skal prøve på ikke bare at slå det hen med, at de bare lige har haft det, men virkelig prøve på at hjælpe dem. Det var dér,

[Inger Stilling Pedersen.]

jeg ville hen. At man så kan fastsætte bødestraf for voksne, det er ikke for mig det afgørende i dette spørgsmål.

Ordføreren for forslagsstillerne (Inge Krogh) (KrF):

Jeg må igen sige tak for de mange indlæg, der viser, at man har rørt ved et problem, som optager mange, og som jeg også mener optager befolkningen.

Jeg siger tak til hr. Tønnesen for den meget gode beskrivelse af, hvilken virkning en pipe hash har; det blev meget tydeligt skildret, hvordan man falder beruset om.

Så blev det skildret, hvordan man røg hash af nysgerrighed, og dér er vi ved noget af det farlige. Jeg tror næsten, jeg tør garantere for, at intet menneske er blevet forfaldent til hårde stoffer, uden at det er begyndt med hash. Der har været foretaget en undersøgelse heraf blandt narkomaner, og vi, der sidder i socialudvalget, kan også se det i den meget tykke rapport, vi har fået fra mentalhygiejnisk institut. Jeg har ikke nået at få læst det hele, men det fremgår i hvert fald tydeligt, at det er hashen, det store forbrug af hårdere stoffer begynder med.

Jeg må sige til justitsministeren, at jeg er ganske uvidende om dette cirkulære fra socialministeren. Jeg har været leder af en social institution igennem mange år, og jeg mener, jeg modtager alle cirkulærer fra socialministeriet, og jeg har i hvert fald læst overskrifterne. Jeg tør dog ikke garantere for, at jeg altid har læst dem alle, men den overskrift ville jeg i hvert fald have læst, for jeg har interesseret mig meget for det problem, og vi har også haft problemet på denne institution en ganske kort tid, hvor det var meget vanskeligt at komme igennem med det. Jeg beklager det i hvert fald, så er det holdt tilbage af socialstyrelsen.

Jeg ved udmærket godt, at man ikke kan bebrejde regeringen noget for Christiania. Jeg kender udmærket regeringens positive holdning med hensyn til at få det aftrappet. Men jeg må sige, at undervisningsministeriets narkokonsulent i hvert fald har et vist ansvar for arbejdet derude. Det mener jeg absolut, og jeg har korresponderet en hel del med hende.

Jeg har ønsket at få dette cirkulære for-

andret, bl. a., som jeg sagde før, for at få respekten for det farlige stof hash øget og som sagt for at få det væk fra behandlere og andre, der skal hjælpe narkomanerne. Jeg tør ikke sige bestemt, hvilke strafammer jeg ønsker. Muligvis vil det være idømmelse af behandling, forbundet med social træning; det har man dog andre steder. Det er ganske vist ikke særlig positivt, men jeg tror, man kan opnå en hel del ved det.

Justitsministeren mente ikke, dette forslag hørte under justitsministeriet. Jeg har bare ønsket at få forandret dette cirkulære, og sekretariatet har bestemt, hvor forslaget skulle behandles. Det er klart, at jeg helst ville have det behandlet i det sociale udvalg, som jeg selv er medlem af. Jeg er desværre ikke medlem af retsudvalget.

Justitsministeren (Nathalie Lind):

Jeg har prøvet via tjenestemandsløgen at få det verificeret, men har ikke kunnet få det. Det kan være, jeg husker forkert, at det ikke er et cirkulære, der er udsendt til samtlige, men indholdet er rigtigt gengivet, at der har foreligget en konkret sag, og at vi er blevet orienteret her i folketinget om, at man vil tage den holdning, at man ikke vil tolerere det, og det er jo sådan set det vigtigste af det hele.

Hermed sluttede forhandlingen.

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om statens fremskaffelse af jord og udlån til jordbrugsmæssige formål m. m.

(Lovforslaget (nr. 96) findes i tillæg A. sp. 1729, fremsættelsen i tidenden sp. 2089).

Lovforslaget sattes til forhandling.